

7539

(۱۱۱)

۱۳۳

عزیز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.Ketabo.ir

زن در تعزیه و سوگواره‌های بوشهر

میترا خواجه‌نیا

اشرف سلطانی‌نیا

پدیدآورنده:	خواجہ‌نیا، میترا
عنوان:	زن در تعزیه و سوگواره‌های بوشهر
تکرار نام پدیدآور:	نویسندگان: میترا خواجہ‌نیا، اشرف سلطانی‌نیا
مشخصات نشر:	قم: صحیفه خرد، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری:	۱۳۳ ص. مصور، عکس
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۰۳-۳۸-۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه: ص. [۱۳۱]-۱۳۳؛ همچنین به صورت زیرنویس
موضوع:	تعزیه - ایران - بوشهر
موضوع:	زنان در هیأت‌های مذهبی - ایران - بوشهر
موضوع:	هیأت‌های عزاداری و غیره - ایران - بوشهر
موضوع:	زنان در تعزیه
موضوع:	سوگواری‌های اسلامی - ایران - بوشهر
موضوع:	شعر مذهبی - قرن ۱۴
شناسه افزوده:	سلطانی‌نیا، اشرف
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۶، ۹۹۰/خ/۴۲۱۲ PIR
رده‌بندی دیوبی:	۸۱۲/۰۵۱۲
شماره مدرک:	۴۳۷۶۲۴۲

زن در تعزیه و سوگواره‌های بوشهر

میترا خواجہ‌نیا و اشرف سلطانی‌نیا

ناشر: صحیفه خرد
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶
لیتوگرافی: ترام اسکندر
چاپ: زیتون
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۹۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۰۳-۳۸-۷
تلفن ناشر: ۳۷۸۳۲۱۹۸ - ۰۲۵

تقدیم به:

مهربان مادرانمان

بدری خواجه‌ئیان و فاطمه نظافت

www.Ketab.ir

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار
---------	----------

فصل اول: نگاهی به بوشهر و تعزیه در گذر تاریخ

۱۵.....	نگاهی به بوشهر
۱۸.....	زن بوشهری در گذر زمان
۲۴.....	تعزیه
۲۸.....	تعزیه در بوشهر
۳۱.....	زن در تعزیه بوشهر
۳۷.....	تعزیه زنانه

فصل دوم: تعزیه‌های مشترک

(شبیه‌خوانی زنان و مردان در یک مجلس)

۴۱.....	تعزیه تاسوعا
۴۲.....	تعزیه عاشورا

- مجلس شام غریبان ۴۵
- طفل صغیری ۴۷
- شب سوم حسین (طایفه بنی اسد) ۵۰
- مجلس بازار مدینه (ورود اهل بیت به مدینه) ۵۱
- مجلس شهادت حضرت رقیه (خرابه شام) ۵۲
- تعزیه اربعین ۵۲
- تعزیه وفات پیامبر (تابوت پیامبر) ۵۳
- مجلس شهادت امام علی (ع) ۵۵

فصل سوم: تعزیه‌های زنانه

- مجلس گهواره علی اصغر (مختک علی اصغر) ۶۱
- مجلس قاسم (ع) ۶۸

فصل چهارم: دیگر مراسم مذهبی زنانه

- تویت گردانی ۷۷
- صبحدم ۸۰
- نان پوشی ۸۳
- سفره حضرت رقیه (س) ۸۵
- عزای سرپایی (ایستاده) ۸۷
- چاووش خوانی ۸۹
- بیت خوانی وارونه ۹۱

پیوست

۹۵	متن شهادت حضرت رقیه (خرابه شام)
۹۵	عمه بابایم کجاست؟!
۹۵	لحظه‌های بی‌قرار
۹۶	گل نازدانه پدر
۹۶	غربت خرابه
۹۶	متاب ای ماه، متاب!
۹۷	آرام، نازنین عمه!
۹۷	اندوه هجرت
۹۸	میلاذ نوگل امام حسین - علیه السلام -
۹۸	رقیه در کربلا
۹۹	رقیه و سجاده پدر
۹۹	رقیه در راه شام
۹۹	رقیه در خرابه شام
۱۰۰	رقیه و خواب پدر
۱۰۰	پرواز به سوی پدر
۱۰۱	وداع زینب با رقیه
۱۰۱	راز دل با پدر
۱۰۱	شام، حرم یادگار حسین - علیه السلام -
۱۰۲	شهادت حضرت رقیه در سروده‌های شاعران
۱۰۲	اشک یتیم
۱۰۳	متن ورود اهل بیت (ع) به مدینه (بازار مدینه)
۱۲۶	زبان حال سکینه با فاطمه بیمار
۱۲۷	حضرت زینب سر قبر مادر
۱۲۷	ام‌البنین در بقیع
۱۳۱	منابع

پیشگفتار

بوشهر، شهری بس کهن که شاهد ماجراهایی متعدد بوده و مردمان بسیاری از شهرهای ایران و دیگر کشورهای جهان به آن رفت و آمد داشته‌اند. شهری پرتلاطم که شاهد جنگ‌های بسیار و دلاور مردان و زنان کم‌نظیری بوده است. بوشهر، شهری پرآیین و پرموسیقی؛ شهری که آواهای مردمانش، چه در سور و چه در سوگ، غوغا به پا می‌کند و در خاطره‌ها می‌ماند. شهری که زنان همواره در کنار مردان حضوری پررنگ داشته‌اند، چه در مسائل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی چه در میدان جنگ، و تاریخ بهترین گواه این مدعاست.

در این کتاب بخشی از فعالیت‌های زنان که در عرصه فرهنگ و مذهب جای ویژه‌ای به خود اختصاص داده، آورده شده است. بخشی که مربوط به حضور بی‌نظیر و فعال زنان در تعزیه و سوگواره‌های مذهبی مردم این خطه است و ریشه در باورهای آنها دارد.

لازم به ذکر است آنچه در کتاب پیش رو آمده، مبتنی بر مشاهده مکرر، تحقیقات میدانی و همچنین استفاده از محدود منابع مکتوب به صورت کتابخانه‌ای بوده است.

این مجموعه شامل چهار فصل است: در فصل اول ضمن نگاهی کوتاه به بوشهر و جایگاه زن در گذر تاریخ، به چگونگی حضور زنان در تعزیه اشاره

شده است و در فصل دوم به مجالس تعزیه‌ای که زنان و مردان هر دو در آن حضور دارند، پرداخته شده و فصل سوم بیانگر تعزیه‌هایی است که فقط زنان در آن اجازه حضور دارند و سپس در فصل آخر سوگواره‌هایی که زنان بنا به مناسبت‌های مختلف برپا می‌دارند، گنجانده شده است.

در اینجا بر خود واجب می‌دانیم از کمک و همدلی همشهریان عزیز و معجریان این مجالس که در این مجال بیان نام تک تک آنها میسر نیست، کمال تشکر خویش را ابراز نماییم. همچنین از استاد سیدقاسم یاحسینی که با بزرگواری خویش چون مشاور دلسوز در کنار ما بودند سپاسگزاریم؛ و قدردان دیگر دوست دیرین محمدرضا بی‌گناه هستیم که با نگاه هنرمندانه خویش زحمت طرح جلد را بر عهده گرفت.

در پایان با توجه به اینکه این گزارش عاری از نقص نیست، از دوستان و فرهیختگان درخواست می‌شود پس از مطالعه کتاب جهت تصحیح و تکمیل آن در چاپ مجدد، با نظرات خویش یاری‌رسان ما باشند.

میترا خواجه‌ئیان، اشرف سلطانی‌نیا
تهران، زمستان ۱۳۹۵